

NHỚ BẠN: GIÁO SƯ LOUIS NGUYỄN LONG THAO

**Trần Vinh*

Ông bạn Nguyễn Long Thao đã về cùng Chúa

Chiều thứ Hai 18-9-2023, thân nhân của chúng tôi ở San Jose báo tin buồn GS Louis Nguyễn Long Thao đã về với Chúa hồi 11:00 sáng.

Gs Nguyễn Long Thao, Lm Gioan Trần Công Nghị và chúng tôi là bạn học cùng Lớp Đặt Tên từ năm 1957 ở Tiểu chủng viện Thánh Phaolô Phát Diệm di cư, Phú Nhuận ngày xưa.

Tin ông bạn Nguyễn Long Thao qua đời không làm chúng tôi ngạc nhiên, bởi vì chúng tôi biết ông đã mắc căn bệnh chết người này từ 13 năm trước. Song, nhờ khám phá ra bệnh khi mới chớm, lại được trường Y của Đại học Stanford danh tiếng chữa trị bằng loại thuốc mới đang thử nghiệm rất đắt tiền, cho nên ông bạn chúng tôi mới cầm cự được lâu như vậy. Tháng trước, khi gọi thăm sức khỏe, nghe tiếng ông bạn đã khàn đục, phát âm không liền lạc và ho khan, chúng tôi biết ông bạn mệt, cho nên đã thu ngắn cuộc gọi và bắt đầu lo! Và cái gì phải đến, đã đến. Cuối cùng, ông bạn của chúng tôi đã ra đi thật xa rồi.

Di sản Nguyễn Long Thao

Theo lẽ thường tình, người ra đi để lại bao nhớ thương. Nhưng trường hợp Nguyễn Long Thao ra đi, chẳng những để lại nhớ thương cho người thân mà còn để lại thương cảm vô biên cho người vợ mù lòa và một tấm gương sáng về tình yêu chung thủy. Ngoài vấn đề tình nghĩa, Nguyễn Long Thao ra đi còn để lại một đặc khảo văn hoá giá trị và một công đức tinh thần đáng ca ngợi.

1. Công đức đáng ca ngợi của Nguyễn Long Thao là cộng tác đặc lực với Vietcatholic.net suốt 27 năm ròng rã

Thật vậy, ngay từ khi Lm Trần Công Nghị sáng lập Vietcatholic.net vào năm 1996, ông đã kéo bạn Nguyễn Long Thao về cộng tác trong vai phó giám đốc, phụ trách nhận, đọc và đưa bài vở của cộng tác viên từ khắp nơi gửi về. Công việc này đòi hỏi mất nhiều thời gian, phải kiên nhẫn, phải tế nhị, phải khôn khéo bàn bạc; thế mà đôi khi phải chịu những phản ứng không vui của một vài tác giả. Chẳng qua chỉ vì Nguyễn Long Thao cộng tác với Vietcatholic.net phát xuất từ nhiệt tình tự nguyện làm việc cho Chúa cho Giáo hội theo tôn chỉ của Vietcatholic.net: “Chủ trương dùng

phương tiện truyền thông hiện đại để rao giảng Tin Mừng Chúa Giêsu Kitô, phát huy văn hoá dân tộc, bênh vực Giáo hội mẹ cũng như Giáo hội Công giáo Việt Nam”.

Đến đây, hẳn quý độc giả đã nhận ra một điểm khá lí thú, đó là giữa Vietcatholic.net và Lớp Đặt Tên thuộc Tiểu chủng viện thánh Phaolô Phát Diệm, Phú Nhuận, có một mối tương quan hết sức đặc biệt. Như trên đã nói, Lm Gioan Trần Công Nghị là giám đốc sáng lập ra Vietcatholic.net và Phó giám đốc Nguyễn Long Thao là bạn học cùng Lớp Đặt Tên với nhau. Bản thân chúng tôi, cũng thuộc Lớp Đặt Tên, là cộng tác viên của Vietcatholic.net, thỉnh thoảng đóng góp bài vở hoặc gửi cho ông bạn Thao những bản tin đáng chú ý. Thêm nữa, ngày 21-4-2021, khi Lm Trần Công Nghị được Chúa gọi về với Ngài thì Linh mục nhạc sĩ Văn Chi kế vị làm giám đốc Vietcatholic.net. Mà Lm Văn Chi lại là em ruột của Lm Chu Văn Nghi. Lm Nghi cũng là bạn cùng Lớp Đặt Tên với chúng tôi.

Sau này, chúng tôi giới thiệu thêm ông bạn biên tập viên Trần Mạnh Trác cho Cụ Nghị. Ông bạn Trần Mạnh Trác là bạn học Văn khoa Sài Gòn của chúng tôi và Nguyễn Long Thao trong giảng khoá của Gs Bửu Lịch. Giảng khoá này chuyên phân tích các xã hội kĩ nghệ Tây phương, nhất là xã hội tại Nga Sô Viết, theo tác phẩm La Lutte de Classes của nhà tư tưởng xã hội Raymond Aron.

Vì mối lương duyên giữa Vietcatholic.net và Lớp Đặt Tên, nhân dịp tưởng nhớ ông bạn Nguyễn Long Thao, thiển nghĩ nên có đôi dòng về Lớp Đặt Tên của chúng tôi.

Đôi dòng về Lớp Đặt Tên

Hè năm 1957, khoảng 200 học sinh từ khắp nơi kéo về Phú Nhuận để dự kì thi tuyển vào lớp đệ Thất (tức lớp 6 ngày nay) của Tiểu chủng viện Thánh Phaolô Phát Diệm, Phú Nhuận. Có 41 học sinh trúng tuyển. Cha Bề trên Giuse Nguyễn Duy Phượng đặt cho lớp chúng tôi là Lớp Đặt Tên, tức là lấy ngày Lễ Đặt Tên Chúa Giêsu làm bản mạng của lớp chúng tôi.

Các “bố đạo”

Trong số 41 học sinh Lớp Đặt Tên, chỉ có 6 thành viên “đỗ cụ”. Đó là các linh mục: Lm Gioan Trần Mạnh Duyệt (giám đốc Foyer Phát Diệm, Roma), Lm Trần Bình Trọng (cậu ruột của Lm Trần Công Nghị, Virginia, HK), Lm Gioan Trần Công Nghị (RIP, giám đốc sáng lập Vietcatholic.net), Lm Chu Văn Nghi (RIP, anh ruột nhạc sĩ Văn Chi, tốt nghiệp Giáo Hoàng Học Viện Đà Lạt), Lm Giuse Trịnh Văn Viễn (RIP, quản hạt Bình An, Sài Gòn) và Lm Nguyễn Quang Toàn (RIP, cha sở Sóc Trăng, Cần Thơ). Như vậy, 6 “bố đạo” Lớp Đặt Tên, nay đã mất 4, còn có 2 vị!

Các “bố đời”

Đa số còn lại của Lớp Đặt Tên là các “bố đời” chúng tôi, tuy “ăn toai com Nhà Đức Chúa Lòr”, nhưng hầu như tất cả đều trở thành những “cán bộ” phục vụ Miền Nam Tự Do một cách đặc lực, ở những vai trò bậc trung trung.

Trước hết, chúng tôi nghiêng mình tưởng niệm bạn Louis Nguyễn Long Thao (giáo sư Đại học) hôm nay và các bạn Lớp Đặt Tên đã anh dũng hi sinh đền nợ nước hoặc bị thương tật tại chiến trường:

Bạn Khoa (Võ khoa Thủ Đức) tử trận đầu tiên. Rồi đến Lưu Kim Thanh, đại úy phi công skyraider, tử trận tại mặt trận Phước Long ngày 05-05-1968 khi Việt Cộng tấn công Tết Mậu Thân đợt 2. Bạn Thanh tử trận cùng ngày với Chuẩn tướng Không quân Lưu Kim Cương, chỉ huy trưởng yếu khu Tân Sơn Nhất, cho nên báo chí thời đó lầm tưởng hai anh em Tướng Lưu Kim Cương tử trận trong một ngày.

Bạn Phạm Cừ xong Cử nhân Luật thì đi biên tập viên Cảnh sát, chức vụ cuối cùng là thiếu tá Cảnh sát, chỉ huy trưởng lực lượng Cảnh sát tỉnh Quảng Đức. Sau 30-4-1975, chúng tôi và ông bạn Phạm Cừ cùng bị nhốt tại trại Làng Cô Nhi Long Thành. Khoảng một năm sau, bạn Cừ bị đưa ra Quảng Ninh, gần biên giới nước Tàu; còn tôi bị đưa ra trại kiên giam A 20 Xuân Phước, Đồng Xuân, Phú Yên (mặt khu Kỳ Lộ xưa). Đến năm 1978, bạn Cừ được thả về để chết (!) vì lâm trọng bệnh. Quả thật, chỉ ít lâu sau khi được thả, bạn Phạm Cừ đã về cùng Chúa. Trên giường bệnh, bạn Cừ cố gắng gửi vào trại tù cho tôi lá thư thăm thiết cuối cùng, hiện tôi còn giữ làm kỉ niệm.

Trung úy Biệt Động Quân Dương Như Hà lâm trận bị Việt Cộng bắn vào vai, phải cưa cụt một cánh tay.

Những bạn cùng lớp khác mà chúng tôi nhớ ra: Phạm Văn Quy (du học Canada, tốt nghiệp kĩ sư Điện, đã qua đời tại VN), Nguyễn Hi Vọng (có con làm linh mục bên Úc), Tuấn “đỏ” (được sĩ), Đinh Hiếu (Cao học Quốc gia Hành chánh, phó quận Thủ Thừa), Lê Văn Minh (Cử nhân Điện học, phụ trách kĩ thuật đài truyền hình VN), Vũ Văn Lợi (Kiến trúc), Hiền (Su phạm, làm thầy giáo), Mỹ (tức vũ sư Tony Phong).

Các bạn lớp là sĩ quan QLVNCH, tới ngày sập Trời 30-4-1975, đa số mang cấp bậc đại úy, như: Khanh (Dù), Nguyễn Văn Thê (Không quân), Phạm Như Luy (Khoá 21 Võ bị Đà Lạt, Thủy quân lục chiến), Trần Ngọc Khoái (Biệt động quân), Phạm Văn Súly (Biệt động quân), Tôn (Cảnh sát). Bên bộ binh có Hùng, Minh, Toan...

Xin gửi tới tất cả các bạn Lớp Đặt Tên, còn sống hay đã qua đời hoặc đang nằm trên giường bệnh, tình cảm thân ái chân thành nhất của chúng tôi.

2. Đặc khảo văn hoá của Nguyễn Long Thao: tác phẩm SƠ THẢO TÍNH DANH HỌC VIỆT NAM

Đặc khảo văn hóa của Nguyễn Long Thao là cuốn SƠ THẢO TÍNH DANH HỌC VIỆT NAM, 365 trang, báo Thăng Mỗ San Jose xuất bản năm 2003.

Nói tới tác phẩm đề đời này là gọi lại cả một trời kỉ niệm của chúng tôi và Nguyễn Long Thao. Một trời kỉ niệm thì bút nào tả hết, chỉ có thể kể sơ qua về kỉ niệm học tập, về phần các kỉ niệm khác, chúng tôi xin phong kín để mai đây ôm xuống Tuyền đài!

Sau khi đậu Tú tài năm 1964, Nguyễn Long Thao đi làm sở Mĩ mãi ngoài căn cứ Chu Lai, Đà Nẵng. Sau đổi về làm ở Thủ Đức. Trong thời gian bạn Thao làm ở Thủ Đức đã can thiệp với Đại úy Polson yểm trợ vật liệu giúp cho Lm Cao Đức Thuận xây cất trường Trung học Đồng Tiến cạnh Chợ Cá, Phú Thọ. Vì chuyện này mà Lm Cao Đức Thuận, Đại tá Tổng tuyên úy quân đội, đã “kết bạn” vong niên với Nguyễn Long Thao.

Hình Trần Vinh và Nguyễn Long Thao (phải) thời Sư đoàn Sinh viên bảo vệ Thủ đô và Chương trình Quân sự học đường, sau đợt Việt Cộng tổng tấn công Tết Mậu Thân 1968

Năm 1966, chúng tôi thuyết phục Thao phải về đi học ngay kẻo không còn đủ tuổi để được hoãn dịch vì lí do học vấn. Thao hiểu ra và đồng ý.

Chúng tôi lấy đơn nhập học giùm cho bạn và nói Thao đã khá Anh văn thì chỉ cần tự học giảng khoá chữ Nho của Gs Lưu Khôn, còn môn Triết nhập môn của Gs Nguyễn Duy Cần và môn Lí luận văn học của Gs Nguyễn Văn Trung thì chúng tôi cho Thao mượn lại bài vở cũ và sẽ cố gắng thuyết trình cho bạn. Thế là Thao yên tâm và tiếp tục làm sở Mĩ.

Cuối niên khoá, Thao thi đậu dự bị Văn khoa. Năm sau, Thao bỏ hẳn sở Mĩ để về đi học thuần túy. Hai năm sau, Thao lấy xong Cử nhân chuyên khoa Nhân văn.

Và vì Thao là học trò cưng của Gs Bửu Lịch dạy môn Xã hội học, cho nên Thao chọn Gs Bửu Lịch đỡ đầu để làm Cao học Xã hội. Đề tài là “Nghiên cứu một xứ đạo Bắc di cư ở Xóm Mới”. Thao đã được một linh mục chính xứ vui lòng giúp đỡ.

Lúc đó, tôi đã đi làm việc nhà nước, nhưng vẫn suy nghĩ tìm lối đi khác cho tương lai. Tôi bàn với Thao nên chọn môn học ít bị cạnh tranh thì may ra mới có chỗ đứng. Nếu lấy Cao học Xã hội ở VN, thì chỉ một người có bằng BA hay BS ở Phi Luật Tân về thôi, bạn cũng khó cạnh tranh rồi, vì xem ra người mình có óc phù ngoại!

Quan sát thấy, một số Đại học ở miền Nam có chứng chỉ Văn Minh Việt Nam, nhưng tất cả các giáo sư dạy chứng chỉ Văn minh Việt Nam đều “mượn” từ các chứng chỉ khác, như Gs Thanh Lãng bên Việt văn, Gs. Vũ Quốc Thông bên Luật khoa, Gs Nghiêm Thẩm bên Khảo cổ... Vậy, nên ghi danh làm Cao học Văn Minh Việt Nam. Tôi là người ghi danh Cao học Văn Minh Việt Nam đầu tiên do Gs Nghiêm Thẩm đỡ đầu. Gs Thanh Lãng, trưởng chứng chỉ Văn Minh Việt Nam, chấp thuận, nhưng Gs Lê Thành Trị phản đối. Gs Trị bảo làm đề tài Văn Minh Việt Nam tức là làm Cao học Nhân văn thì phải do Trưởng Ban Nhân văn là Gs Trị làm chánh chủ khảo. Hai bên không đạt được thỏa thuận, cuối cùng Gs Thanh Lãng phải làm văn thư gửi hội đồng khoa cứu xét. Kết quả là Hội đồng khoa chấp nhận văn bằng mới có tên là Cao học Văn Minh Việt Nam, tách khỏi văn bằng Cao Học Nhân văn.

Nghe lời bàn của tôi, Thao bỏ làm Cao học Xã hội và ghi danh làm Cao học Văn Minh Việt Nam. Bạn Thao cũng như tôi được Gs Nghiêm Thẩm nhận làm giáo sư bảo trợ. Đề tài luận văn của Nguyễn Long Thao là "Phú Nhuận Đình".

Sau 2 năm học tập và miệt mài nghiên cứu, ông bạn tôi đệ trình thành công luận văn Cao học. Ngoài luận văn chính do Gs Nghiêm Thẩm bảo trợ, bạn Thao còn nhận 2 câu hỏi phụ từ giáo sư phụ khảo Vũ Quốc Thông với đề tài “Phong tục cưới hỏi của người Việt Nam” và từ giáo sư chánh chủ khảo Thanh Lãng với đề tài “Cách đặt tên của người Việt Nam”.

Chính câu hỏi phụ của Gs Thanh Lãng “Cách đặt tên của người Việt Nam”, khi sang Hoa Kỳ, bạn Nguyễn Long Thao đã bỏ công nghiên cứu thêm để hoàn thành tác phẩm văn hóa giá trị, đó là cuốn sách SƠ THẢO TÍNH DANH HỌC VIỆT NAM. Cuốn sách này gồm có 6 chương và một thư mục tham khảo trên 90 tài liệu. Chương 1: Danh xưng đặc biệt của người Việt Nam. Chương 2: Tên họ. Chương 3: Tên đệm. Chương 4: Tên chính. Chương 5: Tục lệ ký húy. Chương 6: Cách xưng hô tên người.

Sau khi xong Cao học, bạn Thao được mời làm giảng sư cho Đại học Cần Thơ và Đại học Tiền Giang cho tới ngày sập trời.

3. Bạn Nguyễn Long Thao ra đi để lại thương cảm vô biên cho người vợ mù lòa và một tấm gương sáng về tình yêu chung thủy

Nói chung, chuyện vợ con nào cũng có vui buồn sướng khổ, nhưng chuyện vợ con của ông bạn Thao của tôi thì cái vui ngắn ngủi, còn buồn thì mênh mông.

Bạn Nguyễn Long Thao lấy Kim Liên, sinh một con gái tên Phương Khanh (San Jose).

Vợ chồng bạn Thao theo gia đình ông bố vợ vượt biên qua đường Mỹ Tho. Khi biên phòng VC áp sát thì trên thuyền có ai đó bắn trả. Việt Cộng bèn xả súng loạn xạ vào thuyền vượt biên. Kết cục, ông bố vợ và một con trai tử thương, vợ của bạn Thao là Kim Liên bị mù cả hai mắt.

Sau này, bạn Thao tìm cách đưa vợ đi Hoa Kỳ với lí do "chữa bệnh", rồi được ở lại luôn.

Gia đình bạn Thao cư trú ở San Jose. Ông bạn tôi chịu khó đi học lại, rồi được mời dạy môn Toán cho một trường ở địa phương. Song, vì các bác sĩ không có cách nào phục hồi được thị lực cho bà xã Kim Liên, cho nên bạn Thao phải bỏ nghề gõ đầu trẻ để ở nhà chăm sóc vợ bị khiếm thị vĩnh viễn. Chính vì ở nhà săn sóc vợ mà bạn Thao có thời giờ phụ giúp Lm Trần Công Nghị để nhận bài, đọc bài rồi đưa lên Vietcatholic.net suốt từ khi thành lập 1996 cho tới nay.

Công đức vô lượng!

Bà xã Kim Liên của bạn Thao giỏi lắm, mù lòa, nhưng có thể làm mọi việc nhà, nấu ăn, quét dọn, lau chùi... Bạn Thao chỉ đi chợ cho bà xã. Bà xã Thao kể, "ngay cả nấu tô mì, Kim Liên cũng làm chứ anh Thao không biết làm!?" Rõ thật, Trời lấy của ai cái này thì cho lại cái khác là vậy.

Nghe tin buồn bạn Thao ra đi, tôi gọi Kim Liên. Kim Liên cho biết, ba tháng cuối cùng, bạn Thao không tự chủ được việc vệ sinh, phải có nhân viên y tế giúp. Tuy không nói được, nhưng đầu óc vẫn tỉnh táo, không đến nỗi đau đớn quá.

Kim Liên thổn thức kể: "Anh Thao tuy không nói được, nhưng tỉnh táo cho đến phút chót. Máy cô y tá nói anh Thao cứ mở to mắt nhìn cháu!" (Trong thân tộc, Kim Liên kêu tôi bằng cậu). Nghe mà không cầm được nước mắt. Bạn Thao ra đi không sợ chết, nhưng không đành bỏ lại người vợ yêu quý khiếm thị vĩnh viễn.

Cuộc tình vợ chồng Thao-Liên thật là thê thiết, não nề, ai nghe cũng ái ngại và thương cảm. Nhưng với cái nhìn tích cực, chắc ai cũng công nhận ông bạn Nguyễn Long Thao của chúng tôi là người chồng có lương tâm và chung thủy, đáng là tấm gương hiếm quý cho mọi cặp vợ chồng trên thế gian này!

Có ngờ đâu, trong cái buồn lo, lại lộ dạng một cách hoá giải. Đúng vào thời điểm này, cậu em út của Kim Liên vừa mới gặp trực trực trong đời sống riêng, cho nên đã dọn về ở với chị Kim Liên, hầu đỡ đàn, che chở chị mình. Như thế, hi vọng Kim Liên không quá lẻ loi cô đơn; từ nay, việc chợ búa có cậu em phụ trách, y như hồi ông bạn Nguyễn Long Thao còn sống.

Xin Chúa là Cha nhân từ rủ lòng thương đón nhận ông bạn Louis của chúng con vào cửa Thiên đàng.

*“Người đã ra đi tận cuối trời,
Bao giờ gặp gỡ nữa, than ôi!”*

***Trần Vinh**